

Presentació: un projecte sobre l'evolució de la geografia a Catalunya a la primera meitat del segle XX

Joan Vilà i Valentí

Probablement cal una advertència i una informació prèvies als cinc treballs que tot seguit trobareu publicats. Ho aprofitarem, al mateix temps, per donar notícia d'unes línies de recerca a les quals responen els esmentats estudis.

En efecte, durant els anys 1995 i 1996 s'ha portat a terme, dins de la Secció de Filosofia i Ciències Socials de l'Institut d'Estudis Catalans, un projecte de recerca sobre l'evolució de la geografia a Catalunya durant la primera meitat del segle XX. Hom hi comprenia també l'estudi de l'obra de determinats geògrafs, que es considerava eren especialment significatius. Hom intentava estudiar singularment de quina manera la geografia a Catalunya fou utilitzada i es desenvolupà, especialment del segon al quart decennis, com un instrument didàctic i educatiu al servei de la «nova pedagogia». Aquesta part del projecte es titulava exactament «El paper de la geografia en la renovació pedagògica catalana del primer terç del segle XX».

Nosaltres mateixos cuidàrem de la direcció del conjunt de l'esmentat treball. Voldríem assenyalar que en els aspectes propiament pedagògics, en particular respecte a la contribució dels mestres durant els decennis indicats, ha estat decisiva la contribució del professor Josep González Agàpito, que ha coordinat els treballs efectuats pels pedagogs. Nosaltres sol·licitàrem la col·laboració d'aquells membres de la Societat Catalana de Geografia que s'haguessin interessat o poguessin interessar-se per les qüestions plantejades. En aquest sentit efectuàrem una reunió el febrer del 1996.

Les contribucions realitzades han estat ben nombroses i diverses. Un cop posats en contacte amb la direcció i coordinació del projecte, alguns enviaren treballs ja realitzats en el passat, fins i tot publicats en els darrers anys: altres remeteren o comunicaren notes o informacions i suggerències diverses, orals o escrites, en ocasions ben interessants. Cal dir que, és clar, els estudis que sovint han resultat els més destacats són aquells que han estat preparats i escrits expressament per al projecte i d'acord amb els seus concrets objectius.

Entre les contribucions efectuades pels geògrafs i pels especialistes en problemes territorials ens sembla que cal subratllar –i agrair ben sincerament– les efectuades per Maria Amor Casado, Ignasi Cuadros, Antoni Durà, Anna Fabre, Maria Dolors Garcia Ramon, Joan Nogué, Maria Dolors Olivé, Anna Palmada, Santi Sanz, Carme Sillué, Marc-Aureli Vila i José Luis Villanova. Alguns d'aquests treballs constitueixen uns estudis al voltant de determinats geògrafs significatius. Quatre d'aquests últims, com puntualitzarem més endavant, són els que publiquem a continuació.

Cal assenyalar que tots aquests treballs foren acabats i entregats els mesos de setembre i octubre del 1996.

Fou molt important la contribució d'un grup relativament nombrós de mestres i pedagogs, invitats a intervenir en el projecte a través de l'esmentat professor González Agàpito. Hem rebut estudis i informacions aplegades pels següents pedagogs: Joan Florensa, Jordi Galí, Joan Mallart, Salomó Marquès, Maria Isabel Miró, Maria Pilar Navarro, Mercè Parra i Mariàngels Riera. Alguns treballs com el de Jordi Galí respecte a Alexandre Galí i el de Lluís Mallart sobre aspectes didàctics, ofereixen sens dubte un gran interès i adequació quant als objectius perseguits.

Tot aquest material ha estat i està essent estudiat pels dos coordinadors del projecte. Esperem que, en un parell d'anys, sigui possible publicar almenys les conclusions de l'esmentada anàlisi i de les recerques que paral·lelament hom ha efectuat.

Ja hem assenyalat abans que quatre dels treballs que a continuació trobareu publicats es refereixen a estudis de l'obra de diversos geògrafs significatius. Dos d'ells foren, al mateix temps, mestres i geògrafs: a Pere Blasi i Maranges està dedicat l'estudi d'Anna Palmada; respecte a Pau Vila i Dinarès hi ha una anàlisi general feta per Maria Dolors Garcia Ramon i Joan Nogué i una contribució sobre un aspecte de la seva metodologia, efectuada per Maria Dolors Olivé.

L'historiador Jaume Vicens Vives és estudiat per Anna Fabre i José Luis Villanova, en la seva qualitat de professor i investigador universitari interessat per la geografia, en un quart article.

Un xic allunyat en el temps i en el contingut considerat, respecte a la majoria dels treballs, és el darrer dels estudis publicats, preparat per Santi Sanz i Carme Sillué; però ens ha semblat interessant adjuntar-lo pel fet de tractar un tema poc conegut, que sens dubte presenta unes relacions amb les recerques geogràfiques i que potser podria passar, al menys en part, desapercbut.

Ens resta sols expressar el nostre agraïment pels treballs rebuts i per les contribucions fetes al nostre projecte. Tingueu la seguretat que qualsevol informació o observació que ens vulgueu enviar o fer serà sempre ben rebuda i tinguda en compte. Agraïm també als responsables de la Societat Catalana de Geografia la bona acollida que sempre han mostrat pel projecte que hem tingut ocasió d'exposar en aquesta presentació.